

Силабус
Педагогіка
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма	«Середня освіта (українська мова та література, англійська мова)»
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація	014.01 українська мова і література
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Викладач	Щербакова Надія Миколаївна
Кафедра	педагогіки
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=387
Контактний телефон	
E-mail викладача:	nadiya030219@ukr.net
Графік консультацій	вівторок, 08.00-09.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
6 / 180 год.	очна (денна)	30 год.	30 год.	120 год.	екзамен
	заочна (дистанційна)	8 год.	8 год.	164 год.	

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: педагогіка, дидактика, освіта, навчання, виховання, зміст освіти, принципи і правила, методи та засоби, форми й системи навчання й виховання, моніторинг навчальних досягнень, технології навчання й виховання.

Метою курсу є опанування теоретичними знаннями із загальної педагогіки; формування вмінь моделювати освітній процес у закладах загальної середньої освіти згідно з сучасними вимогами, формування системного педагогічного мислення, професійної самосвідомості.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні засади виховання, навчання і розвитку особистості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:** сукупність відомостей про: предмет, завдання, категорії, етапи розвитку та джерела педагогіки, систему педагогічних наук, зв'язки педагогіки з іншими науками; методи, елементи та послідовність етапів науково-педагогічного дослідження; фактори та рушійні сили розвитку й формування особистості; компоненти змісту освіти, нормативні документи, у яких його відображено; сутність і структуру процесів навчання й виховання; принципи, методи, засоби, організаційні форми, навчання й виховання; особливості оцінювання навчальних досягнень учнів, виявлення рівнів їхньої вихованості; теоретичні засади управління закладом загальної середньої освіти та планування його діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти:** здійснювати категоріальний аналіз базових педагогічних понять; установлювати взаємозв'язки між педагогічними науками та міжпредметні зв'язки педагогіки з іншими науками; формувати концептуальний апарат дослідження (актуальність проблеми, об'єкт, предмет, мету та завдання); відбирати оптимальні наукові методи відповідно до об'єкта, предмета й цілей дослідження; передбачати результати позитивного і негативного впливу біологічних, соціальних, культурологічних та інших чинників на розвиток особистості; з'ясувати рушійні сили процесів навчання і виховання, виявляти зв'язки між складниками цих процесів; визначати умови взаємодії методів і прийомів навчання й виховання, проєктувати реалізацію методів навчання й виховання в заданих педагогічних ситуаціях; обґрунтовувати вибір різних видів, форм і методів перевірки результатів навчання й виховання, диференціювати рівні навчальних досягнень і вихованості учнів за встановленими критеріями; здійснювати системний аналіз концептуальних положень навчання й виховання.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з української мови та літератури, англійської мови, педагогіки, психології, теорії та методики навчання й характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в ЗЗСО.</p> <p>ЗК 02. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ЗК 05. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності й відповідати за їх виконання, діяти відповідально й свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів)</p> <p>ЗК 07. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.</p> <p>ФК 01. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину української мови та літератури.</p> <p>ФК 03. Здатність здійснювати цілевизначення, планування та проектування процесів навчання української мови та літератури, виховання учнів з урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання й розвитку учнів.</p> <p>ФК 04. Здатність формувати й розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами української мови, української літератури та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення</p> <p>ФК 05. Здатність здійснювати об'єктивний контроль та оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання з української мови та літератури.</p> <p>ФК 06. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивування їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них</p> <p>ФК 08. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно орієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства</p> <p>ФК 09. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.</p> <p>ПК 05. Здатність застосовувати у власній</p>	<p>РН 01. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки й психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.</p> <p>РН 03. Називає й аналізує методи цілевизначення, планування та проектування процесів навчання української мови, викладання української літератури й виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їхніх освітніх потреб; класифікує форми, методи й засоби навчання української мови, викладання української літератури в ЗЗСО</p> <p>РН 04. Здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати їхнього навчання та ефективність уроку.</p> <p>РН 05. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їхньої мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них</p> <p>РН 06. Називає й пояснює принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу й налагодження ефективної співпраці з учнями та їхніми батьками</p> <p>РН 11. виявляє навички роботи в команді, адаптації та дії в новій ситуації, пояснює необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету в професійній діяльності.</p> <p>РН 12. Аналізує власну педагогічну діяльність та її результати, здійснює об'єктивне самооцінювання й самокорекцію своїх професійних якостей.</p> <p>РН 13. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.</p> <p>ПРН 07. Володіє особистісно орієнтованим, діяльнісним, компетентнісним та іншими сучасними підходами до навчання української мови та викладання української літератури, застосовує український та міжнародний досвід навчання здобувачів освіти.</p> <p>ПРН 08. Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератури; уміє здійснювати педагогічний супровід.</p>

практичній діяльності сучасні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до навчання, викладання, діагностування навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови та літератури, урахуваючи передовий український й міжнародний досвід.	
--	--

Зміст курсу:

Тема 1. Теоретичні та методологічні засади педагогіки. Педагогіка як наука. Предмет і завдання педагогіки. Етапи розвитку педагогічної науки. Джерела педагогічної науки. Основні педагогічні категорії. Система педагогічних дисциплін. Зв'язки педагогіки з іншими науками. Аксиологічні основи педагогіки.

Сутність науково-педагогічного дослідження. Методологія та методика педагогічного дослідження. Методи науково-педагогічного дослідження. Науково-категорійний апарат педагогічного дослідження. Послідовність етапів організації і проведення науково-педагогічного дослідження.

Людина як організм, індивід, особистість, індивідуальність. Поняття про розвиток людини. Рушійні сили та закономірності розвитку особистості.

Чинники формування особистості. Спадковість і розвиток. Природні задатки як передумова розвитку людини. Проблема успадкування спеціальних задатків, моральних якостей.

Вплив середовища на розвиток і формування особистості. Види середовища. Соціалізація людини.

Виховання – визначальний чинник формування особистості.

Діяльність як чинник розвитку особистості.

Вікова періодизація в педагогіці. Педагогічна характеристика учнів.

Освіта як соціокультурний феномен. Нормативно-законодавча база, що регулює систему освіти України: Концепція Нової української школи. Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту». Поняття про систему освіти в Україні. Стратегічні завдання та пріоритетні напрями реформування освіти в Україні. Принципи побудови системи освіти. Структура системи освіти.

Академічна доброчесність. Принципи академічної доброчесності. Мотивація до роботи і навчання в ціннісно чесній академічній спільноті.

Освітнє середовище. Теорія і практика облаштування шкільних просторів — освітнього для учнів і робочого для вчителів.

Поняття і сутність цілісного педагогічного процесу. Педагогічна взаємодія як сутнісна характеристика цілісного педагогічного процесу. Закономірності та принципи цілісного педагогічного процесу. Сучасні підходи до організації педагогічного процесу

Тема 2. Теоретичні засади навчання. Дидактика як теорія освіти і навчання. Історія становлення та розвитку дидактики. Гуманістична концепція та особистісно орієнтований підхід як методологічна основа дидактики. Об'єкт і предмет дидактики. Функції дидактики. Завдання дидактики на сучасному етапі розвитку педагогічної науки. Основні категорії дидактики. Система дидактичних дисциплін. Зв'язки дидактики з іншими науками (суспільними, психологічними, біологічними та ін.). Українська народна дидактика, її мета, завдання та зміст.

Поняття процесу навчання. Навчання як вид пізнавальної діяльності людини. Функції процесу навчання. Структура процесу навчання. Діяльність педагога в процесі навчання. Навчально-пізнавальна діяльність учнів.

Закони дидактики як вищий рівень узагальнення залежності між явищами процесу навчання.

Поняття закономірностей педагогічного процесу.

Поняття принципів навчання. Різні підходи до класифікації принципів навчання. Характеристика принципів навчання. Правила навчання.

Поняття змісту освіти. Компоненти змісту освіти. Історичний характер змісту освіти. Теорії формування змісту освіти. Сучасні вимоги до відбору змісту освіти. Оновлення змісту освіти в умовах реформування школи.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Нормативні документи, які регламентують зміст базової і повної загальної середньої освіти.

Тема 3. Організація процесу навчання. Поняття методів навчання. Діалектика взаємозв'язку методів з іншими компонентами процесу навчання. Об'єктивна та суб'єктивна частина методу навчання. Функції методів навчання. Прийом як частина методу і самостійна дидактична категорія.

Класифікація методів навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

Методи стимулювання навчальної діяльності учнів.

Методи контролю і самоконтролю в навчанні. Критерії вибору і поєднання методів навчання.

Поняття про засоби навчання.

Поняття форм організації навчання. Класифікація форм організації навчання. Генезис систем навчання. Урок як форма організації навчання. Вимоги до сучасного уроку. Типи і структура уроків. Організація навчальної діяльності учнів на уроці.

Підготовка вчителя до уроку. Зміст попередньої та безпосередньої підготовки вчителя до уроку. Діяльність учителя у процесі реалізації плану уроку.

Нестандартні уроки.

Позаурочні форми організації навчання.

Моніторинг результатів навчання, його функції, принципи. Етапи моніторингу. Складові моніторингу навчання. Види, форми, методи перевірки. Оцінювання знань, умінь і навичок. Оцінювання рівня навчальних досягнень учнів. Поняття компетентності як результату засвоєння учнями змісту освіти. Підсумкове та формувальне оцінювання. Ключові знання і вміння вчителя під час оцінювання. Види оцінювання. Алгоритм діяльності вчителя щодо організації формувального оцінювання. Техніки формувального оцінювання. Критерії формувального оцінювання. Облік результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Тема 4. Теоретичні засади виховання. Процес виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили, внутрішні і зовнішні суперечності. Поняття про мету виховання. Ідеал всебічно і гармонійно розвинутої особистості. Мета національного виховання на сучасному етапі розвитку нашої держави. Головні завдання виховання.

Особливості організації процесу виховання в закладах загальної середньої освіти. Управління процесом виховання, його сутність. Сучасні концепції виховання.

Самовиховання, його сутність, умови, етапи, прийоми реалізації. Перевиховання, його сутність, функції, етапи, принципи реалізації.

Педагогічні закономірності виховання. Принципи виховання. Співвідношення закономірностей і принципів виховання. Характеристика основних принципів виховання Єдність і взаємозв'язок принципів виховання в педагогічному процесі.

Поняття «зміст виховання». Основні напрями змісту національного виховання..

Моральне виховання – найважливіше завдання школи й основа змісту виховання.

Поняття «розумове виховання учнів» та «розумова культура», їх специфіка і взаємодія.

Мета і сутність, завдання і зміст, основні напрями естетичного виховання учнів у шкільній практиці. Показники та рівні сформованості естетичної культури школяра.

Екологічне виховання учнів: мета і сутність, завдання і зміст, основні напрями. Показники та рівні сформованості екологічної культури школяра.

Фізичне виховання учнів. Трудове виховання і професійна орієнтація. Статеве виховання. Гендерне виховання – нагальна потреба сучасної освітньої системи. Національне виховання.

Сутність понять «метод виховання», «прийом виховання», «засоби виховання». Вибір методу та ефективність його використання. Класифікація методів виховання: методи формування свідомості; методи формування суспільної поведінки; методи стимулювання діяльності та поведінки; методи контролю й аналізу рівня вихованості. Характеристика основних груп методів виховання. Застосування методів виховання в умовах організації сучасного освітнього процесу. Форми організації процесу виховання.

Тема 5. Методичне керівництво виховним процесом у школі.

Педагогіка партнерства – основа взаємодії суб'єктів освітньої діяльності. Взаємодія суб'єктів виховного процесу

Професійно-педагогічні вимоги до особистості класного керівника. Його функції і обов'язки. Організаційно-педагогічна робота класного керівника. Планування й облік роботи класного керівника. Напрями та форми роботи класного керівника. Взаємодія класного керівника з учнями, характер відносин у системі «класний керівник-клас-учень», «класний керівник-актив класу», «класний керівник-клас-учень- батьки». Виявлення ефективності виховання. Принципи превентивної педагогічної діяльності.

Сім'я – виховне середовище дитини. Види і типи сімей та особливості їх впливу на дитину. Конвенція «Про права дитини» як законодавча і моральна основа взаємин дорослих та дітей. Тенденції сімейного виховання в сучасному суспільстві. Національні традиції.

Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні про основні завдання та зміст сімейного виховання відповідно до вікових особливостей дитини. Взаємозв'язок школи та сім'ї. Педагогіка партнерства. Педагогічна етика і такт у взаємовідносинах з батьками дітей. Спілкування – основний шлях взаємодії вчителя з батьками. Особливості проведення батьківських зборів. Індивідуальні зустрічі з батьками. Шляхи залучення батьків до освітнього процесу. Педагогічна просвіта батьків.

Колектив як соціокультурне середовище виховання і розвитку. Поняття «колектив», його сутність, ознаки, функції, структура. Поняття «дитячий колектив», його особливості. Особливості розвитку дитячого колективу. Стадії розвитку учнівського колективу. Розвиток внутрішньоколективних відносин як важливої умови формування морального досвіду школярів. Учнівське самоврядування. Схема вивчення особистості учня та колективу.

Тема 6. Організація освітнього процесу в сучасній школі.

Сутність поняття «технології навчання». Класифікація технологій. Принципи відбору педагогічних технологій та забезпечення педагогічного процесу. Таксономія Блума.

Інтерактивна технологія навчання. Проектна технологія навчання.

Технологія розвитку критичного мислення учнів.

Сутність та зміст поняття «педагогічне спілкування». Функції спілкування. Етапи педагогічного спілкування. Стилі педагогічного спілкування. Установка в процесі педагогічного спілкування. Конфлікт у педагогічному спілкуванні, шляхи його вирішення.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання самостійної роботи, активна участь у практичних заняттях.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер.

Система оцінювання та вимоги: оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю та підсумкового контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять. Лекційні заняття оцінюються на основі зроблених конспектів лекцій. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену, який передбачає перевірку теоретичних знань та практичних навичок.

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання під час поточного контролю та підсумкового семестрового контролю (екзамену) (50+50=100) та вираховується за університетською шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Лекційні заняття	7,5		
Практичні заняття	42,5		
Підсумковий контроль		50	
Екзамен	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	1-17	18-25	26-29	30-32	33-39	40-45	46-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Лекційне заняття 1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 2	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 3		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 4			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 5				0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 6				0,5	0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 7					0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 8					0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 9					0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 10					0,5	0,5	0,5
Лекційне заняття 11						0,5	0,5
Лекційне заняття 12						0,5	0,5
Лекційне заняття 13							0,5
Лекційне заняття 14							0,5
Лекційне заняття 15							0,5
Всього	1	1,5	2	3	5	6	7,5
Практичне заняття 1	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 2	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 3	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 4	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 5	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8

Практичне заняття 6	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 7	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 8	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 9	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 10	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 11	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 12	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 13	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 14	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Практичне заняття 15	1,1	1,5	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8
Всього	16	23,5	27	29	34	39	42,5
Разом максимальна кількість набраних балів	17	25	29	32	39	45	50

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	1-17	18-24	25-28	29-32	33-38	39-44	45-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Екзаменаційне питання 1	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Екзаменаційне питання 2	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Екзаменаційне питання 3	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Таблиця 4. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Барбашова І. Дидактика : навч. посіб. 3-тє вид., оновлене та виправлене. Мелітополь : Видавничий будинок міської друкарні, 2022. 237 с.
2. Барбашова І. Основи педагогіки : навч. посіб. 3-тє вид., оновлене та виправлене. Мелітополь : Видавничий будинок міської друкарні, 2022. 130 с.
3. Бех І. Д. Виховання. *Енциклопедія освіти* / НАПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 114–515.
4. Бойко А. М. Особистість. *Енциклопедія освіти* / НАПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 693–694.
5. Бондар В. І. Закони та закономірності освіти і навчання. *Енциклопедія освіти* / НАПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 351–352.
6. Задорожна-Княгиницька Л. В., Тимофєєва І. Б. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. С. 16–52.
7. Ковтунець В. С. Освітній процес. *Енциклопедія освіти* / НАПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 681.
8. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

9. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України : Наказ МОН України від 29.07.2019 № 1038. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf>.
  10. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.
  11. Про вищу освіту: Закон України від 25.09.2020 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
  12. Про освіту: Закон України від 01.01.2021 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
  13. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 01.08.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
  14. Про позашкільну освіту: Закон України від 16.10.2020 № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
  15. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 01.01.2021 № 103/98 ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр#Text>
  16. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року : Розпорядження КМ України від 22.08.2018 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-р#Text> (дата звернення: 25.08.2023)
  17. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні : Розпорядження КМ України від 26.02.2020 № 710- 2018-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text>
  18. Про фахову передвищу освіту: Закон України від 20.03.2020 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
  19. Савченко О. Я., Лозова В. І. Дидактика. Енциклопедія освіти / НАПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 219–221.
  20. Сергєєнкова О., Столярчук О., Коханова О. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 376 с.
  21. Сікорський П. І. Нова педагогіка : підручник. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2021. 540 с.
  22. Спілкування в педагогічному процесі : навч. посіб. / Гарькавець С. О., Волченко Л. П. Житомир : ТОВ “Видавничий дім “Бук-Друк””, 2021, 100 с.
  23. Топузов О. М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія : монографія. Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. 160 с.
  24. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: навч.-метод. посіб. Переяслав : Домбровська Я.М., 2021. 222 с.
  25. Щербакова Н. Педагогіка: навч.-метод. посіб. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні., 2021. 273 с.
- Додаткові**
26. Енциклопедія освіти / НАПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
  27. Козубовська І. В., Повідайчик О. С. Короткий тлумачний словник психолого-педагогічних термінів. Ужгород : Видавництво УжНУ “Говерла”, 2021. 41 с.
  28. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб. 4-те вид., випр. і допов. Київ : Каравела, 2020. 418 с.
  29. Словник термінів і понять сучасної освіти / за заг. ред. Л. М. Михайлової. Сєвєродонецьк, 2020. 194 с.
- Інформаційні ресурси**
30. Бібліотека БДПУ. URL: www.bdpu.org/library
  31. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>